

**ПРЕДМЕТ ДЕРЖАВНОГО ЕКСПЕРТНОГО КОНТРОЛЮ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА
ОЗНАКА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ**

**THE SUBJECT OF STATE EXPORT CONTROL AS A MANDATORY FEATURE
OF A CRIMINAL OFFENSE**

Актуальність статті полягає в тому, що кримінальне законодавство визначає предметом кримінального правопорушення будь-які матеріальні об'єкти, що нерозривно пов'язані з протиправною діяльністю суб'єкта, що містить складові елементи визначеного кримінального правопорушення. Так як предметом кримінального правопорушення може бути тільки визначена річ, то це свідчить про те, що він є матеріальною або речовою властивістю кримінального правопорушення. Також треба зазначити, що предмет кримінального правопорушення є такою його властивістю, що чітко визначена на законодавчому рівні. У статті досліджено питання предмета кримінального правопорушення загалом і державного експертного контролю зокрема. Констатовано, що питання щодо предмета кримінального правопорушення й досі до кінця не вирішено кримінально-правовою доктриною. Найгостріші спірні питання виникають у частині дефініції предмета кримінального правопорушення та його належності до складу кримінального правопорушення. Цим фактом ще раз підкреслюється актуальність теми. Указано, що в різні часи науковці висували неоднакові позиції стосовно цього питання. Визначено, що склад кримінального правопорушення можна окреслити як певний набір обов'язкових частин, що складаються з необхідних у будь-якому випадку елементів, а саме: предмет кримінального правопорушення, його об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона кримінального правопорушення та факультативного для всіх кримінальних правопорушень, але обов'язкового для предметних кримінальних правопорушень складового елемента – предмета кримінального правопорушення. Таким чином, предмет кримінального правопорушення відіграє в складі кримінального правопорушення роль окремого факультативного для всіх кримінальних правопорушень, але потрібного для кримінальних правопорушень, що є предметними, елемента кримінального правопорушення. Зроблено висновок, що предмет кримінального правопорушення є відокремленим факультативним для всіх кримінальних правопорушень, проте загальнообов'язковим для складів кримінальних правопорушень, що мають предметний склад, до яких можуть належати предмети, інформаційний простір, енергія, що виражаються в матеріальному вигляді, з якими яких і з указівкою на які кримінальний закон нерозривно вбачає склад кримінального правопорушення.

Ключові слова: кримінальне правопорушення, предмет, державний експортний контроль, товари подвійного використання.

The relevance of the statty is due to the fact that criminal legislation is the subject of criminal law-enforceability, whether it is materially related, but it is unreasonably linked because of the counter-legal visualization of the sub-legal. So, as the subject of criminal law-enforcing can only be designated rich, then it is necessary to inform about those who are guilty of material or speech power of criminal law-enforcing. It is also a demand to mean that the subject of criminal law-enforcing is such a power that is clearly assigned to the legislator. The article examines the issues of the subject of criminal offense in general and state expert control in particular. It is stated that the issue of the subject of a criminal

offense has not yet been resolved by the criminal law doctrine. The most controversial issues arise in terms of the definition of the subject of a criminal offense and its belonging to the composition of a criminal offense. This fact once again emphasizes the relevance of the topic of dissertation research. The article examines the issue of the subject of criminal offenses in general and state expert control in particular. It is stated that the issue of the subject of the criminal offense is still not fully resolved by the criminal law doctrine. The most acute controversial issues arise in terms of defining the subject of a criminal offense and its belonging to a criminal offense. This fact once again emphasizes the relevance of the topic of dissertation research. It is stated that at different times, scientists have put forward different positions on this issue. It is determined that the composition of a criminal offense can be defined as a set of mandatory parts, consisting of the necessary elements in any case, namely: the subject of the criminal offense, its object, objective side, subject, sub effective side of the criminal offense and optional for all criminal offenses, but mandatory for the subject of criminal offenses component - the subject of the criminal offense. Thus, the subject of a criminal offense plays in the criminal offense the role of a separate optional for all criminal offenses, but required for criminal offenses that are substantive, an element of a criminal offense. It is concluded that the subject of a criminal offense is a separate optional for all criminal offenses, but mandatory for criminal offenses that have a subject composition, which may include objects, information space, energy, expressed in material form with the qualities of which and with an indication of which the Criminal Code inextricably sees the composition of a criminal offense.

Key words: *criminal offense, object, state expert control, dual-use goods.*

Вступ. Якщо говорити про предмет кримінального правопорушення, то він має місце поряд із таким поняттям, як об'єкт, виступаючи факультативним елементом складу кримінального правопорушення. При цьому кожний окремий предмет має індивідуальні властивості, визначене соціальне призначення та роль правового характеру.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження питання предмета кримінального правопорушення загалом і державного експертного контролю зокрема.

Результати дослідження. Кримінальне законодавство визначає предметом кримінального правопорушення будь-які матеріальні об'єкти, що нерозривно пов'язані з протиправною діяльністю суб'єкта, що містить складові елементи визначеного кримінального правопорушення.

Зі сказаного вище можна зробити висновок, що предметом кримінального правопорушення можуть бути не лише визначені речі, а й інші цінності матеріального світу.

Так як предметом кримінального правопорушення може бути тільки визначена річ, то це свідчить про те, що він є матеріальною або речовою властивістю кримінального правопорушення. Також треба зазначити, що предмет кримінального правопорушення є такою його властивістю, що чітко визначена на законодавчому рівні. Таким чином, можна стверджувати, що предмет є обов'язковою властивістю складу кримінального правопорушення.

Як зазначають М.І. Бажанов, В.В. Сташис, В.Я. Тацій у науковій праці, «законодавець по-різному описує ознаки предмета злочину в законі про кримінальну відповідальність. Вибір того чи іншого способу (прийому) при законодавчому визначенні предмета злочину багато в чому залежить від характеру злочину, а також від індивідуальних властивостей його предмета. Так, у багатьох випадках у самому законі йдеться лише про певний вид предметів, і через те будь-який з предметів даного виду має однакове значення для кримінальної відповідальності» [1].

Ураховуючи вищесказане, постає дискусія щодо місця предмета серед інших елементів кримінального правопорушення. На думку багатьох науковців, предмет кримінального правопорушення не може бути самостійним елементом складу кримінального правопорушення. Ці погляди обгрунтовані тим, що складовими елементами кримінального правопорушення є сукупність його об'єктивних і суб'єктивних ознак. Якщо немає хоча б однієї з визначених ознак, то немає складу кримінального правопорушення й особа не може бути притягнута до кримінальної відповідальності. А так як ми вже говорили вище, предмет кримінального правопорушення є факультативною його ознакою, то його не варто визначати як елемент складу кримінального правопорушення.

Також потрібно враховувати, що предмет кримінального правопорушення як окрема його властивість знаходиться на поряд із його об'єктом. Тому лише разом ці два складники становлять окремий елемент складу кримінального правопорушення. Проте не варто забувати, що об'єкт

кримінального правопорушення є його обов'язковою ознакою, а предмет – ознакою факультативного характеру. Відмінність між об'єктом і предметом полягає ще в тому, що негативні наслідки завдаються саме об'єкту, а не предмету.

Поряд із поняттям предмета кримінального правопорушення науковці окремо виділяють предмет злочинного посягання (або впливу).

Так, М.І. Бажанов, В.В. Сташис, В.Я. Тацій пишуть, що «під предметом злочинного впливу слід розуміти той елемент суспільних відносин, які охороняються законом про кримінальну відповідальність, який піддається безпосередньому злочинному впливу і якому, отже, в першу чергу завдається шкоди. Тому таким предметом може бути суб'єкт, сам соціальний зв'язок, а також предмет суспільних відносин. Встановлення предмета злочинного впливу в кожному конкретному злочині полегшує з'ясування «механізму» завдання шкоди самому об'єкту, а також сприяє встановленню розміру і характеру наслідків суспільно небезпечного діяння» [1].

Питання щодо предмета кримінального правопорушення й досі до кінця не вирішено кримінально-правовою доктриною. Найгостріші спірні питання виникають у частині дефініції предмета кримінального правопорушення та його належності до складу кримінального правопорушення. Цим фактом ще раз підкреслюється актуальність теми.

У різні часи науковці висували неоднакові позиції стосовно цього питання. Дослідимо деякі з них.

Якщо розглядати позицію М.Й. Коржанського, то він у науковій праці зазначає, що «предмет злочину – це матеріальна річ, у якій проявляються певні сторони, властивості суспільних відносин (об'єкта злочину), шляхом фізичного або психічного впливу на який завдається соціально небезпечна шкода у сфері суспільних відносин, предмет – це матеріальна сторона об'єкта, але не сам об'єкт» [2, с. 17].

Даючи власне визначення поняття «предмет злочину», В.Я. Тацій зазначає, що «це будь-які речі матеріального світу, з певними властивостями яких кримінальний закон пов'язує наявність у діях особи ознак конкретного складу злочину» [3, с. 47].

Продовжуючи розкривати питання предмета злочину, П.С. Матишевський і Є.В. Фесенко обґрунтовано зазначають, що ним є «речі матеріального світу, діючи на які особа посягає на блага, що належать суб'єктам суспільних відносин» [4, с. 132].

Наступною є позиція М.М. Панова, який беззаставно вважає, що до дефініції предмет злочину «слід включати не тільки фізичні предмети (речі, майно), а й реально існуючі явища об'єктивного світу: енергію (електричну, теплову, ін.), а також інформацію, у зв'язку з існуванням чи створенням яких або з їх обігом вчиняється злочин» [5, с. 44].

Науковець Є.В. Лашук обґрунтовує, що «предмет злочину – це факультативна ознака об'єкта злочину, що знаходить свій прояв у матеріальних цінностях, які людина може сприймати органами чуття чи фіксувати спеціальними технічними засобами, з приводу яких та/або шляхом безпосереднього впливу на які вчиняється злочинне діяння» [6].

Водночас зазначені наукові позиції, як ми вважаємо, не дають точно відповідь на спірні, на наш погляд, питання щодо предмета кримінального правопорушення. Тому ми ставимо за мету висловити власні судження щодо предмету кримінального правопорушення. Провівши власні дослідження, ми дійшли висновку, що предмет кримінального правопорушення є незалежним елементом лише для тих кримінальних правопорушень, які є предметними, і має зв'язок з усіма іншими суб'єктивними та об'єктивними елементами кримінального правопорушення. Таке бачення сприятиме вирішенню питання предмета кримінального правопорушення в загальній теорії права. Перейдемо до обґрунтування зазначеної позиції. Щодо розташування предмета кримінального правопорушення серед інших його елементів у кримінально-правовій науці безперестанно точаться гарячі суперечки. Низка науковців вважає предмет кримінального правопорушення частиною його об'єкта, тобто складником суспільних відносин, на які відбувається посягання і що законодавчо охороняються [7, с. 130]. Прихильники іншої теорії переконані, що предмет кримінального правопорушення є факультативною властивістю об'єкта кримінального правопорушення [6, с. 50, 60]. Але сьогодні найбільш актуальною є точка зору, згідно з якою предмет кримінального правопорушення є факультативним складником кримінального правопорушення й нерозривно пов'язаний із його об'єктом.

Уперше таку позицію почав відстоювати В.Я. Тацій, наголошуючи, що «предмет злочину не може претендувати на роль самостійного елемента складу злочину, адже склад злочину являє собою сукупність його обов'язкових елементів (об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єктивної сторони, суб'єкта злочину). Відсутність хоча б одного із цих елементів виключає склад злочину й,

відповідно, кримінальну відповідальність. Предмет злочину є не обов'язковою, а факультативною щодо загального поняття складу злочину ознакою, тому, відповідно, його можна називати лише ознакою, а не елементом складу злочину» [3, с. 55]. Дослідник переконаний, що предмет та об'єкт разом становлять незалежний складник кримінального правопорушення, наголошуючи при цьому, що об'єкт – це головний самостійний елемент, а предмет – факультативна його частина [3, с. 56]. Таке переконання спрямоване до правильного з'ясування питання розміщення предмета кримінального правопорушення в системі його складу.

На переконання О.Ю. Вітко, «якщо визнавати предмет злочину факультативною ознакою складу злочину, який разом з об'єктом утворює самостійний елемент складу злочину – об'єкт злочину, то очевидним є певне отождоження предмета та об'єкта злочину як елемента складу злочину, що є, на нашу думку, недостатньо обґрунтованим. З приводу цього, виникає низка логічних запитань. Що таке ознака складу злочину? Що розуміється під елементом складу злочину? Яка різниця між ознакою складу злочину та елементом складу злочину? Крім того, якщо визнавати об'єкт обов'язковою, а предмет факультативною ознакою складу злочину, в такому випадку необхідно говорити про двояку природу об'єкта злочину – як про елемент складу злочину, і як про ознаку складу злочину. За такими міркуваннями об'єктивна сторона, суб'єкт і суб'єктивна сторона злочину теж можуть розглядатися двояко, як ознаки складу злочину і як елементи складу злочину. Однак з такою точкою зору важко погодитись. В юридичній літературі поняття складу злочину визначають як сукупність встановлених у кримінальному законі юридичних ознак (об'єктивних і суб'єктивних), що визначають вчинене суспільно небезпечне діяння як злочинне» [8, с. 56].

Іноді висловлюється позиція, що при кожному окремому складі кримінального правопорушення варто виокремлювати його частини, тобто об'єктивні та суб'єктивні ознаки (об'єкт, суб'єкт, об'єктивна сторона, суб'єктивна сторона). Поєднання всіх названих властивостей і буде становити склад кримінального правопорушення.

Підтримуємо позицію, що кожний складник кримінального правопорушення наділено певною кількістю властивостей, серед яких виокремлюють головні та факультативні. З іншого боку, Словник української мови визначає поняття «ознака» так: «риси, особливості, властивості кого-небудь, чого-небудь або те, що вказує на що-небудь, свідчить про щось» [9, с. 655]. Той же Словник української мови поняття «елемент» тлумачить як «складова частина чого-небудь або як окрема сторона, риса чого-небудь» [9, с. 473].

Отже, елемент та ознака, виходячи зі словникового тлумачення, є різними поняттями. Проте заслуговує на увагу думка В.К. Матвійчука, який переконаний, що ці поняття є синонімами й при визначенні складу кримінального правопорушення мають рівну силу [10, с. 180]. Отже, доходимо висновку, що склад кримінального правопорушення характеризується наявністю ознак або елементів. Водночас ми переконані, що для вирішення дефініції складу кримінального правопорушення краще застосовувати поняття «елемент складу кримінального правопорушення», так як поняття «ознака» краще пасує для з'ясування кожного окремого елемента складу кримінального правопорушення. Тобто, на наше переконання, визначення елемента кримінального правопорушення варто з'ясовувати через певну кількість характерних для нього ознак, а склад кримінального правопорушення – шляхом сукупної кількості його елементів. Водночас треба усвідомлювати, що для кожного елемента кримінального правопорушення притаманна низка ознак (обов'язкових і додаткових), і цей факт не заперечує положення, що визначення складу кримінального правопорушення загалом варто з'ясовувати шляхом зіставлення всіх його частин, кожна з яких наділена власними властивостями. Засвоївши вказаний погляд на розв'язання питання відмежування понять ознаки та елемента кримінального правопорушення, видається спірним погляд В.Я. Тація, що предмет кримінального правопорушення не може виступати як окремий елемент його складу, а тільки може бути факультативною ознакою складу кримінального правопорушення, у сукупності з об'єктом становить самостійну частину його складу. При цьому варто усвідомлювати, що елемент складу кримінального правопорушення є ширшим терміном, аніж ознака кримінального правопорушення та поглинає ознаку. Із цим твердженням ми погодитися не можемо. Така позиція видається хибною, тому що за такого переконання предмет та об'єкт потрібно вважати одним елементом складу кримінального правопорушення, водночас отождожуючи їх. Ми підтримуємо позицію В.Я. Тація стосовно розрізнення понять предмета й об'єкта кримінального правопорушення та маємо переконання, що позиції науковця варто уточнити в аспекті того, що предмет кримінального правопорушення варто вважати окремим його елементом, лише в ролі факультативного для всіх кримінальних правопорушень елемента складу кримінального правопорушення.

Погоджуємося з позицією О.Ю. Вітко, який стверджує «що за відсутності хоча б одного з обов'язкових елементів складу злочину, які визначені кримінальним законом, відсутній склад злочину. Саме так, якщо в законі про кримінальну відповідальність буде визначено сукупність елементів складу злочину, то лише за наявності такої сукупності в конкретному випадку слід вести мову про наявність у діянні особи складу злочину. З іншої сторони, таке твердження не суперечить тому, що в одних випадках склад злочину може складатися з чотирьох елементів (об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона злочину), а в інших випадках з п'яти елементів – об'єкт, предмет злочину, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона злочину. На наш погляд, склад злочину може бути двох видів. Зокрема, ми вважаємо, що склади злочину слід класифікувати на предметні склади злочину і на безпредметні склади злочину. На нашу думку, що в тих випадках, коли в законі про кримінальну відповідальність визначено, що склад злочину має лише чотири обов'язкові (необхідні) елементи – об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона злочину, то цей склад злочину є безпредметним. Поряд з цим, у тих випадках, коли в законі про кримінальну відповідальність наявна вказівка, що склад злочину має п'ять обов'язкових (необхідних) елементів – об'єкт, предмет злочину, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона злочину, то такий склад злочину є предметним. У предметних складах злочину, де обов'язковою повинна бути наявність п'яти елементів складу злочину – об'єкт, предмет злочину, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона злочину, за відсутності хоча б одного з них, в діянні особи є відсутнім склад злочину. Разом з тим, предмет злочину визначається в законі про кримінальну відповідальність не у всіх випадках, у той час, коли об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона злочину наявні у всіх, без виключення, складах злочину» [8].

Отже, можна дійти висновку, що предмет кримінального правопорушення варто вважати факультативним для всіх складів кримінальних правопорушень, а обов'язковим лише для того кримінального правопорушення, що характеризуються його предметним складом. Тоді, коли кримінальний кодекс говорить про предмет кримінального правопорушення, названий склад кримінального правопорушення є предметним і без присутності у визначеному варіанті предмета кримінального правопорушення, відносно предметних кримінальних правопорушень не є наявним певний його склад. Указані позиції не вступають у суперечку з науковою позицією, що, якщо немає хоча б якогось із елементів кримінального правопорушення, немає й власне самого кримінального правопорушення. Також варто конкретизувати, що коли предмет кримінального правопорушення прямо вказаний у кримінальному законодавчому акті, він автоматично має вважатися обов'язковим для вказаного складу кримінального правопорушення елементом. Такий склад кримінального правопорушення, ми вважаємо, є предметним кримінальним правопорушенням. Натомість коли кримінальний закон не містить вказівку на предмет кримінального правопорушення, то його не варто вважати обов'язковою частиною цього складу кримінального правопорушення, а це кримінальне правопорушення можна визначати як безпредметне.

Отже, склад кримінального правопорушення можна окреслити як певний набір обов'язкових частин, що складаються з необхідних у будь-якому випадку елементів, а саме: предмет кримінального правопорушення, його об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона кримінального правопорушення та факультативного для всіх кримінальних правопорушень, але обов'язкового для предметних кримінальних правопорушень складового елемента – предмета кримінального правопорушення. Отже, предмет кримінального правопорушення відіграє в складі кримінального правопорушення роль окремого факультативного для всіх кримінальних правопорушень, але потрібного для кримінальних правопорушень, що є предметними, елемента кримінального правопорушення. О.Ю. Вітко звернув увагу про «певну неприйнятність з етимологічної точки зору називати предмет злочину «факультативним елементом складу злочину», чого ми не робимо в рамках нашого дослідження, оскільки значення слова факультатив несе собою ознаку необов'язковості, і причому така необов'язковість є сталою (факультативне завжди є не обов'язкове). З іншої сторони, в нашій ситуації з предметом злочину мають місце випадки, коли він є завжди обов'язковим. Тому, вважаємо, що це питання потребує окремого аналізу з урахуванням етимологічного підходу. Результати даного дослідження мають важливе значення для кваліфікації злочинів, та спрощує застосування кримінального закону на практиці» [8].

Часто через те, що не можна з'ясувати місце предмета кримінального правопорушення в його складі, з'являються допущення неправильної кваліфікації кримінальних правопорушень. Так, коли Кримінальний кодекс України указує на предмет кримінального правопорушення, варто визначати його як обов'язкову частину складу кримінального правопорушення, за відсутності якого немає зазначеного складу кримінального правопорушення, якщо не визначити такий

предмет, проводячи кваліфікацію конкретного кримінального правопорушення без нього, така протиправна дія не може піддаватися кваліфікації як кримінальне правопорушення та має бути перекваліфікована за інакшою нормою Кримінального кодексу України чи зовсім визнаватися діянням, що не належить до категорії злочинних. Також відмітимо, що погляди науковців сьогодення, які відносять до предмета кримінального правопорушення дані про кримінальне правопорушення та енергію, можна вважати досить обґрунтованою й такою, що відповідає суспільному становищу сьогодення, де провідну роль відіграють саме названі складники. У нормах чинного законодавства про кримінальну відповідальність наявний акцент на визначені види енергії та інформаційного простору. Саме із цими категоріями Кримінальний кодекс зв'язує присутність у діях суб'єктів властивостей складу кримінального правопорушення. Отже, Кримінальний кодекс України виділяє для визначених видів енергії та інформаційного простору властивості предмета кримінального правопорушення.

Разом із тим, як зазначають професори М.І. Бажанов, В.В. Сташис, В.Я. Тацій, звичною властивістю предмета кримінального правопорушення є його матеріальний характер, тобто коли предметом кримінального правопорушення є річ матеріального світу. Водночас виникає запитання, чи перекривається визнанням позиції щодо того, що предметом кримінального правопорушення може виступати енергія та інформаційний простір, думка щодо матеріального характеру предмета кримінального правопорушення? В.В. Кузнєцов обґрунтовує це тим, «що комп'ютерна інформація може передаватися на різних матеріальних носіях, але при цьому є незалежною від них, тому матеріальність такої інформації є відносною». Також він вважає, що якщо машинна інформація була ідеальною, то її неможливо було б знищити або пошкодити, але щодо цього предмета такі дії цілком можливі, тому цей вид інформації можна вважати майном у кримінально-правовому розумінні.

На переконання М.М. Панова, «до предмета злочину необхідно відносити й такі об'єктивно існуючі явища, які можуть емпірично визначатися і сприйматися органами чуттів або технічними засобами (інформацію або електричну та інші види енергії)» [5, с. 85].

Отже, новітнє переконання щодо віднесення до предмета кримінального правопорушення енергії та інформаційного простору не входить у суперечку з позицією щодо матеріального характеру предмета кримінального правопорушення, проте має уточнюючий характер щодо неї. Підводячи підсумки, можемо зробити висновок, що будь-яку енергію чи інформаційний простір буде наділено значенням в аспекті кримінального права тільки тоді, якщо буде відображено в матеріальному вигляді. Інформація відокремлено від носія, на якому вона зафіксована, існувати не має змоги.

Отже, як стверджує О.Ю. Вітко, «для кримінального права та для кваліфікації злочинів важливо щоб інформація мала свій матеріальний вираз, свій матеріальний носій. Всі об'єктивні явища і предмети навколишнього світу несуть в собі певну інформацію, та й з рештою ми сприймаємо ці предмети і явище лише як інформацію через органи чуття. Тому інформація сама по собі є ідеальною завжди. Матеріальний вираз інформація має завдяки тому, що вона фіксується на матеріальних носіях (аркуш паперу, магнітна плівка, магнітна дискета, лазерний диск, флеш накопичувач, жорсткий диск, людина, дошка, камінь, стіна тощо), які можливо пошкодити чи знищити, після чого ця інформація перестає об'єктивно існувати як ідеальний об'єкт. З іншої сторони, як тільки приборати такий носій, то інформація втрапить матеріальність і буде існувати лише ідеально, однак з ідеальною інформацією закон про кримінальну відповідальність не пов'язує наявності в діяннях особи ознак злочину, тому ідеальна, без матеріального носія, інформація не вважається предметом злочину. Подібна ситуація має місце з енергією. Будь-яка енергія буде мати кримінально-правове значення, зокрема вважатиметься предметом злочинів проти власності, лише у тому випадку, коли така енергія буде зафіксована (виражена) на різних приладах, у тому числі, наприклад, які її вимірюють. Сама по собі енергія, наприклад енергія морського припливу, яка ніякими приладами, не фіксується не може визнаватися предметом злочину» [8].

Висновки. Беручи до уваги викладене вище, можемо зробити висновок, що предмет кримінального правопорушення є відокремленим факультативним для всіх кримінальних правопорушень, проте загальнообов'язковим для складів кримінальних правопорушень, що мають предметний склад, до яких можуть належати предмети, інформаційний простір, енергія, що виражаються в матеріальному вигляді, з якими яких і з указівкою на які кримінальний закон нерозривно вбачає склад кримінального правопорушення. Переконані, що основні погляди, які ми донесли, можуть бути використані як підґрунтя для подальшого розгалуження наукової доктрини.

Список використаних джерел:

1. Кримінальне право України. Загальна частина / за редакцією професорів М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Київ : Юрінком Інтер. Право, 2001.
2. Коржанський Н.И. Предмет преступления (понятия, виды и значения для квалификации) : учебное пособие. Волгоград : Высшая следственная школа МВД СССР, 1976. 56 с.
3. Тацій В.Я. Объект и предмет преступления в советском уголовном праве. Харьков : Выща шк. Изд-во при ХГУ, 1988. 198 с.
4. Кримінальне право України. Заг. част : підруч. для студ. юрид. вузів і фак. / за ред. П.С. Матишевського та ін. Київ : Юрінком Інтер, 1997. С. 124–133.
5. Панов М.М. Кримінальна відповідальність за незаконні дії з документами на переказ; платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків : монографія / наук. ред. В.І. Борисов. Харків : Право, 2009. 184 с.
6. Лашук Є.Ф. Предмет злочину в кримінальному праві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Національна академія внутрішніх справ України. Київ, 2005.
7. Никифоров Б.С. Объект преступления по советскому уголовному праву. Москва : Госюриздат, 1960. 229 с.
8. Вітко О.Ю. Поняття предмета злочину як елемента складу злочину *Юридична наука*. 2013. № 11.
9. Словник української мови / редакційна колегія : І.К. Білодід, А.А. Бурячок, Г.М. Гнатюк, П.Й. Горещкий, Л.Л. Гумецька. Київ : Наукова думка, 1971. Т. 2: Г – Ж / ред. тому П.П. Дощенко, Л.А. Юрчук. 550 с.
10. Матвійчук В.К. Кримінально-правова охорона навколишнього природного середовища (кримінально-правове та кримінологічне дослідження) : монографія. Київ : Азимут-Україна, 2005. 464 с.

УДК 343.3/.7

DOI https://doi.org/10.32844/2618-1258.2020.6-2.37

ПЛОТНІКОВА А.В.

**ДЕЯКІ ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВРАХУВАННЯ
СУДОВИХ РІШЕНЬ У КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВАХ ПРИ РОЗГЛЯДІ
СУДАМИ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ**

**SOME PRACTICAL ASPECTS OF ACCOUNTING JUDICIAL DECISIONS
IN CRIMINAL CASES WHEN COURTS CONSIDER ADMINISTRATIVE CASES**

Статтю присвячено практичним аспектам урахування судових рішень у кримінальних справах під час розгляду судами адміністративних справ.

Розгляд зазначеного питання проводиться із практичного погляду. А саме: з'ясується, чи завжди доцільно та необхідно враховувати, яким саме чином, судові рішення у кримінальних справах під час розгляду судами адміністративних справ.

Також у статті порушено питання щодо врахування судами матеріалів кримінальних проваджень в адміністративному судочинстві.

Автор на прикладі справ, у яких надавав адвокатські послуги підприємствам в адміністративних справах щодо оскарження податкових повідомлень-рішень, фіксує увагу на різночитанні положення, викладеного в частині 6 статті 78 Кодексу адміністративного судочинства України, яке зобов'язує враховувати вирок суду у кримінальному провадженні, ухвалу про закриття кримінального провадження і звільнення особи від кримінальної відповідальності або постанову суду у справі про адміністративне правопорушення, які набрали чинності, адміністративним су-